

de pronkerige 18de eeuw trekt ook het platte-land partij van de algemeene welvaart en werkt mee tot het beeld, „vol bloei en dartelheid”, dat dit tijdperk ons voor oogen brengt. Naast de stille en permanente verschijnselen der landelijke samenleving, zal het Openlucht-museum ook dit rijk proza van het boeren-kultuur-epos, met authentiek getuigenis, ons hebben voor te voeren. Waar wij een voorbeeld zullen aantreffen van het vroegste menselijk onderdak, de vormlooze plaggen- of kleihut, die volgens Potgieter's, de Romantiek kwetsende, uitspraak, „niemands passie” wezen kon; waar wij in de aartsvaderlijke halle van het oude Saksenhuis de forsche en pittige oplossing van haar bouw, de schilderachtige werking van donker en licht, zullen (afb. XIII) kunnen bewonderen; daar gaat onze geboeide belangstelling ongetwijfeld over in bewondering, als wij komen te staan voor het rijk geschakeerde schouwspel, dat het boerenmilieu te zien geeft aan het toppunt van zijn ontwikkeling.

Toen het land, met behulp van de graafstok, of de aloude houw, voorgangers van de ploeg, moeizaam werd bewerkt, nam dit gebrekkig materiaal den mensch maar een gering deel van zijn stoeren arbeid uit handen, maar de vindingrijke arbeider draagt zijn lagere werктаak van lieverlee op het verbeterde gereedschap over. Er komt verdeling in zijn zwaren arbeid, hij gaat moeite sparen aan het mindere, een ideëel voordeel beoogen bij zijn werk, er eischen aan stellen van regelmaat en schoonheid. De eerste ruw-aarden schotel, het grof-

ijzeren huisraad, zijn een schat geweest in de primitieve hut. Hoezeer het belang, dat de menschen, bij een doelmatige en versierende uitrusting van hun woningen hadden, toeneemt met hun beschaving, bewijst het interieur van afbeelding XIV. Aan de beide ambachten, die ook de vroegste haardsteden wat gerieflijks bijzetten, de pottebakkers- en de smeedkunst, blijft nog een belangrijk deel van de verfraaiing in het rijke 17de en 18de-eeuwsche boereninterieur opgedragen. Het houtsnij- en beeldhouw-ambacht heeft, als men het van de eerste schaaf- en kloofproeven wil afleiden, geen lateren oorsprong, dan de beide

vorigen en het strijdt met deze om den voorrang, in de vaderlandsche gunst. Bedrijf en huishouding van den boerenstand bieden den bekwamen ambachtsman, onderwerpen te over, om zijn kunstvaardigheid aan te beproeven. Het prozaïsch domein van plattelandsch leven en arbeid

AFB. XVIII. „WATERBERG”, MUSEUMTERREIN BIJ ARNHEM.

kleedt hij aan, met de toepasselijke vondsten van zijn kunst-werkmanschap; de motieven voor zijn artistieke vertolking zoekt hij niet buiten zijn omgeving, maar de aldaagsche voorwerpen geven hem ingenieuse bewerkingen in. Onder de auspiciën van een fatsoen-dragende, zelfgenoegzame samenleving, komt een degelijke gebruikskunst tot stand, die haar behagen niet zoekt in iets buiten het gemeene, maar in een stijlvolle orde, en het volkomene verwezenlijkt laat zien in het allergewoonste. Met ruim resultaat van gebruikstoepassing, ook in de volkswoning, bloeiden toen menige voorname nijverheid en het sierkunst-